

Schrifttum über Ostbrandenburg 1945 - 1952*

bearbeitet von Herbert Rister

I. ZEITSCHRIFTEN

1. **Literatura** [o Ziemi Lubuskiej]. In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 548—564. [Schrifttumsverz. (üb. d. Land Lebus).]
2. Ostdeutsche **Heimat**. Jahrbuch der Ostvertriebenen. Hrsg. v. Georg Goebel u. Alois Bartsch. Ausg. D. Pommernland, Ostoderland für Pommern u. Ostbrandenburger. Meinerzhagen i. W.: Kämper. [1.] 1949—5. 1953.
3. **Heimatblatt** der ehemaligen Kirchengemeinden Landsberg/Warthe, Stadt und Land. Schriftl.: Else Schmaeling. B.-Charl. 1949, Jan. ff.
4. **Heimatblatt** für den Kreis Soldin. Schriftl.: Erich Eichholz. Schleswig. 1949, Okt. ff.
5. Das **Heimatblatt** für Sorau N. L., Stadt und Land. Monatsschr. f. d. Kreis Sorau. Hrsg. u. Schriftl.: Günther Krause. Bockum-Hövel. 1952, März ff.
6. Crossener **Heimatgrüße**. Mitt. des „Arbeitskreises Crossen (Oder)“. Hrsg. u. Schriftl.: Karl Wein. Itzehoe. 1949, Jan. ff.
7. **Heimatzeitung** des Kreises Königsberg/Neumark. Mitteilungsbl. d. „Arbeitskreises Königsberg/Neumark“. Hrsg. u. Schriftl.: Otto Meyer. Helmstedt. 1950, Febr. ff.
8. **Jahrbuch** für brandenburgische Landesgeschichte. Hrsg. i. A. d. Landesgesch. Vereinig. f. d. Mark Brandenburg e. V. v. Martin Henning u. Heinz Gebhardt. B. 1. 1951—5. 1954.
9. Frankfurt (Oder)-Sternberger **Kurier**. Mitteilungsbl. f. Frft (Oder), Ost- u. Weststernberg. (1951, 1/2 (Okt./Nov.)—1952, 3 (März): Sternberger Kurier. Heimatzeitung f. d. Sternberger Land. Mitteilungsbl. f. d. Einwohner d. Kreise Ost- u. Weststernberg.) Helmstedt. [1.] 1951, 1/2 (Okt./Nov.) ff.
10. **Ostbrandenburg**-Neumark. Mitteilungsbl. d. Landsmannschaft Ostbrandenburg-Neumark im Berliner Landesverb. d. Heimatvertriebenen. Schriftl.: Johannes Götze. B.-Charl. 1951, Juli ff.
11. **Rundschreiben** des Vereins „Sorauer Heimatfreunde zu Berlin“. Hrsg. u. Schriftl.: H. G. Rudolph. B.-Schöneberg. 1951, März ff.
12. **Ziemia Lubuska**. Gorzów. Ilustr. tyg. inform. 1946 ff. [Das Land Lebus. III. Wochenschr.]

II. LANDESKUNDE

13. **Barciński**, Florian: Czy Ziemia Lubuska może stanowić odrębną województwo? In: Prz. zach. 4. 1948, 4. S. 407—413. [Kann das Land Lebus eine eigene Wojewodschaft bilden?]
14. **Bazyłuk**, W.: Materiały do fauny ziem zachodnich. — Prostokrzydłe (Orthoptera) Ziemi Lubuskiej i Śląska. In: Bad. fizjograf. nad Polską zach. Po. 2. 1950, 2. [Beiträge zur Fauna der Westgebiete. Die Geradflügler (O.) des Landes Lebus u. Schlesiens.]
15. **Czubiński**, Zygmunt, i Jarosław Urbąński: Świat żywej przyrody. [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 33—56. [Die Tier- und Pflanzenwelt d. Landes Lebus.]

* Anm.: Das wegen Platzmangels ausgeschlossene Schrifttum für die Jahre 1953—1955 soll in einem der nächsten Hefte der ZfO. mit einer Pommern-Bibliographie 1952—1955 veröffentlicht werden.

16. **Czubiński**, Zygmunt: Wykaz rezerwatów przyrody Ziemi Lubuskiej. In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 542—546. [Verz. d. Naturschutzparkanlagen d. Landes Lebus.]
17. **Kaczmarczyk**, Zdzisław, Zbyszko Tuchołka, Stanisława Zajchowska: Ziemia Lubuska organiczną częścią Wielkopolski. In: Prz. zach. 4. 1948, 5. S. 513—518. [Das Land Lebus als organischer Teil Großpolens.]
18. **Kraina** gorzowska. [Verf.:] Stanisława Zajchowska [u. a.] [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 257—313. [Das Land Landsberg a. d. W.]
19. **Kraina** krośnieńska. [Verf.:] Stanisława Zajchowska [u. a.] [M. viel. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 365—429. [Das Land Crossen.]
20. **Kraina** międzyrzecka. [Verf.:] Stanisława Zajchowska [u. a.] [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 207—255. [Das Land Meseritz.]
21. **Kraina** torzymska. [Verf.:] Stanisława Zajchowska [u. a.] [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 315—330. [Das Land Drossen.]
22. **Krenzlin**, Anneliese: Die landwirtschaftsgeographische Struktur des südlichen Oderbruchs. Unt. bes. Berücks. d. Gemüsebaus im Gorgaster Bez. M. 9 Kartenbeil. Unt. Mitarb. v. R. Günther. In: Wiss. Veröff. d. Dt. Inst. f. Länderkde. N. F. 11. 1952. S. 49—119.
23. **Krygowski**, Bogumił: Ziemia Lubuska czyli Wielkopolska zachodnia. The Lubusz Territory or „Western Wielkopolska“. In: Cz. geogr. 17. 1939/46, 3/4. S. 187—205.
24. **Krygowski**, Bogumił, Stanisława Zajchowska: Ziemia Lubuska. Opis geograficzny i gospodarczy. Po.: Wyd. Inst. Zach. 1946. 287 S., 5 Kt. u. 4 Tab. [Das Land Lebus.] Rez.: A. Zierhoffer. Prz. zach. 3. 1947, 2. S. 185/186.
25. **Krygowski**, Bogumił, Stanisława Zajchowska: Ziemia Lubuska. In: Prz. zach. 3. 1947, 2 S. 185—186. [Das Land Lebus.]
26. **Merian**. Das Monatsheft im Hoffmann u. Campe Verl. Hrsg. v. Heinrich Leippe. — (Hbg: Hoffmann u. Campe.) 4. 1951, 4. [= Sonderheft] Brandenburg. 96 S., m. Abb.
27. **Muchowski**, C.: Powiat Krosno Odrzańskie. Mapa administr. i komun. Skala 1 : 100 000. Po.: Gł. Urz. Pomiarów Kraju 1948. 57 × 68 cm. [Der Kreis Crossen/O. Verw.- u. Verkehrskarte i. M. 1 : 100 000.]
28. **Orłowicz**, Mieczysław: Ziemia Lubuska. Mały przewodnik. Warsz.: „Kraj“ 1949. 49 S. [Kleiner Führer des Landes Lebus.] (Biblioteczka krajozn. 10.)
29. **Orłowicz**, Mieczysław: Ziemia Lubuska. In: Ziemia. 1949, 5. 6. [Das Land Lebus.]
30. **Szulczewski**, J. W.: Przyczynek do fauny czerwców (coccinae) Ziemi Lubuskiej. In: Bad. fizjograf. nad Polską zach. Po. 2. 1950, 2. S. 219—224. [Beitrag z. Fauna d. Kochenillen (coccinae) d. Landes Lebus.]
31. **Zajchowska**, Stanisława: Geografia [krajiny gorzowskiej]. [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 258—276. [Geogr. (d. Landes Landsberg a. d. W.)]
32. **Zajchowska**, Stanisława: Geografia [krajiny krośnieńskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 366—380. [Geogr. (d. Landes Crossen).]
33. **Zajchowska**, Stanisława: Geografia [krajiny międzyrzeckiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 208—222. [Geogr. (d. Landes Meseritz).]
34. **Zajchowska**, Stanisława: Geografia [krajiny torzyskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 315—330. [Geogr. (d. Landes Drossen).]
35. **Zajchowska**, Stanisława: Krajobraz Ziemi Lubuskiej. [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 13—32. [Das Landschaftsbild d. Landes Lebus.]

36. **Zajchowska**, Stanisława: Z zagadnień antropogeograficznych Ziemi Lubuskiej. In: Spraw. Pozn. Tow. Przyj. Nauk. 16. 1949, 1. S. 138. [Aus den anthropogeograph. Problemen des Landes Lebus.]
37. **Ziemia** Lubuska. Wielkopolska zachodnia. Mapa komun.-administr. wraz ze skorowidzem nazw. Podz. 1:300 000. Po.: Inst. Zach. 1947. 24 S., 1 Kt. 48 x 48 cm. [Das Land Lebus. Das westl. Großpolen. Verk.- u. Verw.-Karte m. alphabet. Ortsverz.]
38. **Ziemia** Lubuska. Praca zbior. pod red. Michała Szczanieckiego, Stanisławy Zajchowskiej. Oprac. Florian Barciński [u. a.] Po.: Inst. Zach. 1950. 578 S., zahlr. Abb. i. T. u. 1 Einschl.-Kt. [Das Land Lebus.] (Ziemie Staropolski. 3.)

III. BEVÖLKERUNG

39. **Kutrzebianka**, Anna: Lud i jego zwyczaje. [M. mehr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 167—190. [Das Volk (d. Landes Lebus) u. sein Brauchtum.]
40. **Ludność** [Ziemi Lubuskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 444—449. [Die Bevolk. (d. Landes Lebus).]
41. Molitor, Jan [d. i. **Müller-Marein**, Josef]: Die Märker. In: Merian. 4. 1951, 4. S. 59—66.
42. **Polacy** na Ziemi Lubuskiej i na Łużycach przed 1939 r. Tajny memoriał niemiecki. Oprac. Kazimierz Kolańczyk i Władysław Rusiński. Po.: Inst. Zach. 1946. 96 S. [Die Polen i. Lande Lebus u. i. d. Lausitz vor 1939.] (Wyd. Inst. Zach. 10, 1.) Rez.: A. Grobelny. Sl. Sb. 48. 1950. S. 128/29.
43. **Schulze**, Berthold: Der Anteil der Zisterzienser an der ostdeutschen Kolonisation, besonders in Brandenburg. In: Jb. f. brand. Landesgesch. 2. 1951. S. 20—26.
44. **Szczaniecki**, Michał: Dzieje ludności polskiej na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. zach. 4. 1948, 5. S. 479—494. [Gesch. d. poln. Bevolk. i. Land Lebus.]
45. **Szczaniecki**, Michał: Z dziejów polskości na Ziemi Lubuskiej. Po.: Inst. Zach. 1948. 55 S. [Aus d. Gesch. d. Polentums i. Land Lebus.] (Wyd. Inst. Zach. Osobne odbicia z Prz. zach. [5].)
46. **Szczaniecki**, Michał: Kwestia narodowościowa i wyznaniowa w przeszłości Ziemi Lubuskiej. In: Prz. zach. 4. 1948, 6. S. 586—600. [Die Nationalitäten- u. Konfessionsfrage i. d. Gesch. d. Landes Lebus.]
47. **Tuchołka**, Zbyszko: Bilans osadnictwa na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. zach. 3. 1947, 2. S. 142—146. [Bilanz der Ansiedlungsaktion im Lande Lebus.]
48. **Tuchołka**, Zbyszko: Ludność. [M. 5 Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 444—449. [Die Bevölkerung (d. Landes Lebus).]
49. **Zajchowska**, Stanisława: Rozwój osadnictwa na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. zach. 7. 1951, 11/12. S. 450—467. [M. 6 Kt.-Sk.] [Die Entw. der Besiedlung im Lande Lebus.]

IV. GESCHICHTE

50. **Barciński**, Florian, Józef Kokot: Z bliskiej i dalekiej przyszłości. [M. 7 Abb.] Ziemia Lub. Po. 1950. S. 490—494. [Die nahe u. ferne Zukunft d. Landes Lebus (in wirtsch. Hinsicht).]
51. **Błonski**, Antoni: Śląsk i Ziemia Lubuska. In: Śląska Ojczyzna. 1945. S. 22—31. [Schlesien u. d. Land Lebus.] [S. A. a.:] Błonski, Antoni: Wracamy nad Odrę.
52. M. P.: **Cmentarzysko** kultury łużyckiej w Lubsku, w powiecie krośnieńskim. In: Z Otchł. wieków. 20. 1951, 5/6. S. 106. [Ein Friedhof der Lausitzer Kultur in Sommerfeld, Kreis Crossen.]
53. **Dworzaczek**, Włodzimierz: Herby miejskie Ziemi Lubuskiej. In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 546—547. [Die Stadtwappen d. Landes Lebus.]

54. **Grodecki, Roman**: Ziemia Lubuska i jej rola w dziejach Polski. In: Śląsk. 1946, 7. S. 2—4. [Das Land Lebus u. seine Rolle i. d. poln. Geschichte.]
55. **Havenstein, Felix**: 2500 Jahre alte Gräber bei Wriezen. In: Natur u. Heimat. Dresden. 1. 1952, 4. S. 16.
56. **Hoppe, Willy**: Mark Brandenburg. In: Merian. 4. 1951, 4. S. 3—9.
57. **Kaczmarczyk, Zdzisław, Krystyna Pieradzka, Michał Szczaniecki**: Historia [krainy krośnieńskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 381—404. [Gesch. (d. Landes Crossen).]
58. **Kokot, J[ózef]**: W przeddzień wyzwolenia. In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 434—440. [Am Vorabend d. „Befreiung“ (d. Landes Lebus i. J. 1945).]
59. **Kostrzewski, Józef**: Pradzieje człowieka. [M. Abb. u. Kt.-Sk.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 57—70. [Urgesch. des Menschen (i. Land Lebus).]
60. **Kostrzewski, Józef**: Z przeszłości Ziemi Lubuskiej. In: Ilustr. Kurier Polski. 2. 1946, 54. [Aus der Geschichte des Landes Lebus.]
61. **Kostrzewski, Józef**: Santok, klucz i strażnica Polski. In: Ilustr. Kur. Polski 1946, 13. [Zantoch, Schlüssel u. Wachtposten Polens.]
62. **Kucner, Alfred**: Ekspansja Brandenburgii nad Bałtykiem w wieku XV—XVIII. Po.: Inst. Zach. 1947. 101 S. [Die Ausdehnung Brandenburgs an der Ostsee i. 15.—17. Jh.]
63. **Labuda, Gerard**: Ziemia Lubuska w dziejach Polski. [M. zahlr. Abb. u. Kt.-Sk.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 71—136. [Das Land Lebus i. d. Gesch. Polens.]
64. **Mitkowski, Józef**: Historia [krainy gorzowskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 277—298. [Die Gesch. d. Landes Landsberg a. d. W.]
65. **Odbudowa administracji**. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 441—442. [Wiederaufbau d. Verwaltung (i. Land Lebus).]
66. **Ohm, Arthur**: Ereignisse u. Kämpfe um die Heimat 1945. In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 10. 11. 12.
67. **Ohm, A[rthur]**: Der Sturm aus Asien vor sieben Jahren. In: Sternberger Kurier. 1952, 2.
68. **Podolak-Ciesielska, I.**: Powiat gorzowski likwiduje ruiny. In: Pol. zach. 5. 1949, 31. S. 4. [Der Kreis Landsberg a. d. W. beseitigt die Ruinen.]
69. **Przejęcie Ziemi Lubuskiej przez Polskę**. [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 433—456. [Die Übernahme d. Landes Lebus durch Polen.]
70. **Rusiński, Władysław**: Ziemia Lubuska tworzy nową historię. In: Prz. zach. 2. 1946, 3. S. 278—280. [Das Land Lebus gestaltet eine neue Geschichte.]
71. **Szczaniecki, Michał**: Stosunki sąsiedzkie na pograniczu wielkopolsko-lubuskim w przeszłości. In: Prz. zach. 4. 1948, 7/8. S. 72—88. [Die grenznachbarlichen Verhältnisse im großpoln.-Lebuser Grenzgebiet i. d. Vergangenheit.]
72. **Szczaniecki, Michał**: Historia [krainy międzyrzeckiej]. In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 223—240. [Gesch. (d. Landes Meseritz).]
73. **Szczaniecki, Michał**: Historia [krainy torzymskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 331—350. [Gesch. (d. Landes Drossen).]
74. **Silva, O.**: Kunersdorf. (12. Aug. 1759.) [M. 1 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 8. 9/10. 11.
75. **Stasiak, Ludwik**: Brandenburg kraina słowiańskich mogił. Krak.: Krak. Tow. Wyd. 1946. 352 S. [Brandenburg, ein Land slawischer Gräber.]
76. **Szaad, Albert**: Działania wojenne w roku 1945. [M. 3 Abb. u. 2 Kt.-Sk.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 137—142. [Die Kriegshandlungen d. J. 1945.]
77. **Szoldrska, Halszka**: Rzadka grzechotka z Ziemi Lubuskiej. Un rare type

d'hochets du territoire de Lubusz. [M. 2 Abb.] In: Prz. archeol. 8. 1948, 1. S. 53—54.

78. Utke, E. H.: Lehnschulzengüter im ehemals neumärk. Kreise Arnswalde im 16., 17. u. 18. Jh. In: Geneal. u. Heraldik. Ulm. 1. 1948/49. S. 45—46.

V. ORTSGESCHICHTE

79. Kricheldorf, Hans: Erinnerung an märkische Städte. In: Merian. 4. 1951, 4. S. 39—52.

80. Krause, G[eorg]: **Albrechtsbruch** [b. Sternberg]. In: Sternberger Kurier. 1952, 2.

81. 700 Jahre **Drossen**. In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 4. 6. 7.

82. Gorsky, W.: **Frankfurt** [a. d. Oder]. In: Der Aufbau. B.2. 1947. S. 353.

83. Hohenner, K.: Malaria in **Frankfurt/O.** 1946. In: Das dt. Gesundheitswesen. 2. 1947. S. 5—9.

84. Götting, Gerald: Glocke der Freundschaft und des Friedens. Die Friedensglocken in **Frankfurt a. d. O.** In: Blick nach Polen. 4. 1952, 12. S. 31—32.

85. Kreuer, Willy: **Frankfurt/Oder**. In: Bauhelfer. B. 4. 1949, 4. S. 210—212.

86. Mitgau, Hermann: **Alt-Frankfurter** Studententrachten. [M. 5 Abb.] In: Jb. f. brand. Landesgesch. 2. 1951. S. 69—75.

87. Satz, Karin Mathilde: **Frankfurt** (Oder). In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 7.

88. Schultz-Merzdorf, Fritz: **Frankfurt a. d. Oder** einst Universitäts- u. Messestadt. In: Heimat. Arbeitsmappe z. Pfl. ostdt. Kultur. 1949, 2. S. 12.

89. Schultz-Merzdorf, Fritz: Die Brüder Petersdorf. Ein hist. Roman aus d. 30jähr. Kriege. Essen: v. Chamier (1948). 434 S. [Betr. **Frankfurt/O.**]

90. Zechlin, H. J.: Ein Architekt baut eine Stadt. In: Neue Bauwelt. B.-Tempelhof. 3. 1948, 51. S. 813—816. [**Frankfurt/O.**]

91. Czubiński, Zygmunt: O zieleni miejskiej Gorzowa n/Wartą i jej potrzebach. In: Chronimy przyrodę ojczystą. 2. 1946, 1/2. [Der Grüngürtel der Stadt **Landsberg a. d. W.** u. dessen Aufgabe.]

92. Thome, B.: Die Stadt **Landsberg**, Warthe als Kulturzentrum. In: Ostdt. Heimat. Jb. d. Ostvertr. Ausgabe D. Hbg. 1951. S. 94—96.

93. Rozenkranz, Edwin: Geneza miasta Lubiąża (**Müncheberg**). [M. 5 Kt.-Sk.] In: Prz. zach. 8. 1952, 3/4. S. 675—689. [Die Entst. d. Stadt **Müncheberg**.]

94. Puzik, Erich: **Neuzelle**, das jüngste Diözesanheiligtum. In: Heilige Heimat. 1949. S. 117—120.

95. Alish, Richard: Das „Städtlein“ **Sandow**. In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 9/10. 11.

96. Geneza miasta Świebodzina. (Praca zbiorowa . . . pod kier. Zdzisława Kaczmarczyka.) In: Prz. zach. 7. 1951, 9/10. S. 233—261. [Die Entst. d. Stadt **Schwiebus**.]

97. Hoffmann, Hans. **Sorau** — damals u. heute. [M. 1 Abb.] In: Schles. Rdsch. 3. 1951, 18.

98. Schmidt, H.: Plan miasta Żar (Żórawia) na Dolnym Śląsku. Podz. 1 : 10 000. Żary [1946]. 47 × 56,5 cm + Informator. 15 S. [Plan u. Führer der Stadt **Sorau** in Niederschlesien.]

99. Janthor, [Otto]: Die letzten Januartage in **Sternberg**. In: Frankfurt (Oder)-Sternberger Kurier. 1952, 5.

100. Wojtkowiak, Walenty: Geneza miasta Sulęcina. [M. 7 Kt.-Sk.] In: Prz. zach. 7. 1951, 11/12. S. 524—541. [Die Entst. d. Stadt Zielenzig.]
101. Sulechów. Praca zbiorowa. [M. 4 Abb.] In: Prz. zach. 7. 1951, 1/2. S. 274—284. [Züllichau. Gemeinschaftsarbeit.]

VI. WIRTSCHAFT

102. **Hadyniak**, Feliks: Księga adresowa; życie gospodarcze Ziemi Wielkopolskiej i Lubuskiej. Po.: Pol. Ag. Pras. 1946. 303 S., 1 Kt. [Adreßbuch; Wirtschaftsleben Groß-Polens u. des Landes Lebus.]
103. **Kokot**, Józef: Przemysł. — Gospodarka drobnotowarowa. — Spółdzielczość. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 474—489. [Industrie, Kleinhandelswirtschaft u. Genossenschaftswesen (d. Landes Lebus).]
104. **Krause**, G[eor]g: Aus der Geschichte des Ost-Sternberger Verkehrswezens. In: Sternberger Kurier. 1952, 3.
105. **Krzsik**, Franciszek, i Edward Więcko: Drzewnictwo i przemysł leśny Pomorza Zachodniego i Ziemi Lubuskiej. In: Gosp. wiejskie na ziem. zach. i półn. 2. 1950. 20 S., 2 Kt.-Sk. u. zahlr. Tab. [Holzwirtschaft u. Forstgewerbe in Pommern u. dem Land Lebus.]
106. **Milobędzki**, Zbigniew: Ziemia Lubuska. Zarys gospodarczy 14 powiatów Ziem Odzyskanych włączonych do województwa poznańskiego. Po.: Izba Przem. Handl. 1945. 27 S. [Das Land Lebus. Wirtschaftskundl. Abriß der 14 wiedergew., der Woj. Posen angegliederten Kreise.]
107. **Niedziałkowski**, Wacław: Lasy i gospodarstwo leśne na Pomorzu Zachodnim wraz z Ziemią Lubuską. In: Gosp. wiejskie na ziem. zach. i półn. 2. 1950. 48 S., 1 Kt.-Sk. [Die Wälder und die Forstwirtschaft in Pommern u. dem Land Lebus.]
108. **Odbudowa** komunikacji. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 450—456. [Der Wiederaufbau d. Verkehrsnetzes (i. Lande Lebus).]
- 108a. **Tucholka**, Zbyszko: Odbudowa rolnictwa na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. zach. 3. 1947, 4. S. 319—323. [Der Wiederaufbau in der Landwirtschaft im Lande Lebus.]
109. **Tucholka**, Zbyszko: Rolnictwo. — Odbudowa gospodarki leśnej. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 458—473. [Die Landwirtschaft. — Wiederaufbau d. Forstwirtschaft (i. Land Lebus).]
110. **Wegweiser** durch Verwaltung, Wirtschaft und Verkehr, Land Brandenburg. Stadt und Landkreis Guben. Hrsg.: Der Rat d. Kreises Guben, Informationsdienst. [Nebst] Orientierungspl. d. Stadt Guben. — (Magdeburg, B.: Wirtschafts- u. Karteiwerbung (Aufbau-Werbeverl.)) 1949. 80 S., 1 Pl.
111. **Wojtysiak**, Antoni: Polowa uprawa roślin na Pomorzu Zachodnim z Ziemią Lubuską. 24 S. In: Produkcja rolniczo-roślinna. 1948. [Der Feldanbau v. Gewächsen in Hinterpommern u. dem Land Lebus.] (Gosp. wiejskie na Ziem. Odzysk. 4.) [Zugl. in:] Gosp. wiejskie na ziem. zach. i półn. 2. 1950.
112. **Życie** gospodarcze [Ziemi Lubuskiej]. [Verf.:] Zbyszko Tucholka [u. a.] [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 457—494. [Das Wirtschaftsleben (d. Landes Lebus).]

VII. GEISTIGES UND KULTURELLES LEBEN

113. **Chmarzyński**, Gwido: Sztuka [krainy gorzowskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 299—313. [Die Kunst (d. Landes Landsberg a. d. W.)]
114. **Chmarzyński**, Gwido: Sztuka [krainy krośnieńskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 405—428. [Die Kunst (d. Landes Crossen).]

115. **Chmarzyński**, G(wido), i St(anisław) Wiliński: Sztuka [krainy międzyrzeckiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 241—255. [Die Kunst (d. Landes Meseritz).]
116. **Chmarzyński**, Gwido, i Stanisław Wiliński: Sztuka [krainy torzymskiej]. [M. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 351—363. [Die Kunst (d. Landes Drossen).]
117. **Chmarzyński**, Gwido: Sztuka Ziemi Lubuskiej. [M. zahlr. Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 143—166. [Die Kunst d. Landes Lebus.]
118. Powiatowe **Muzeum** Regionalne ziemi międzyrzeckiej. In: Wiad. Muz. Ziemi. 4. 1948. S. 392—393. [Das Landesmuseum in Meseritz.]
119. **Otwarcie** Wyższego Seminarium Duchownego w Gorzowie Wlkp. 26. 10. 1947 r. Gorzów Wlkp.: Nakł. Wyższ. Semin. Duchownego 1948. 32 S. [Die Eröffnung des Höheren Geistlichen Seminars in Landsberg a.d.W. am 26. 10. 1947.]
120. G. R.: **Presse** (Ostbrandenburgs). In: Handbuch d. Presse d. Heimatvertr. 1953. S. 105—108.
121. **Reorganizacja** muzeów regionalnych na Ziemi Lubuskiej. In: Z Otchł. wieków. 18. 1949, 3/4. S. 57. [Die Neuordnung der Landesmuseen im Land Lebus.]
122. **Sauter**, Wiesław: Oświata [Ziemi Lubuskiej]. [M. 8 Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 502—514. [Das Bildungswesen des Landes Lebus.]
123. **Wiliński**, Stanisław: Karol Marcin Frantz, architekt króla polskiego, budowniczym kościoła w Rokitnie. In: Prz. zach. 3. 1947, 11/12. S. 992—996. [K. M. Frantz, Baumeister des poln. Königs, als Erbauer der Kirche zu Rokitten, Land Lebus.]
124. **Wiliński**, Stanisław: Poliptyk sulechowski z roku 1499. In: Prz. zach. 4. 1948, 2. S. 166—173. [Ein Züllichauer Polyptychon a.d.J. 1499.]
125. **Wiliński**, Stanisław: Polski portret trumienny na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. Zach. 4. 1948, 4. S. 402—406. [Ein poln. Sargporträt i. Land Lebus.]
126. **Wiliński**, Stanisław: Sprawozdanie z inwentaryzacji zabytków sztuki powiatu świebodzińskiego. [M. 14 Abb.] In: Biul. hist. sztuki i kult. 11. 1949, 3/4. S. 340—57. [Bericht üb. d. Inventarisierung d. Kunstdenkmäler d. Kreises Schwiebus.]
127. **Życie** kulturalne [Ziemi Lubuskiej]. [Verf.:] Wiesław Sauter [u.a.] [M. 16 Abb.] In: Ziemia Lub. Po. 1950. S. 496—513. [Das kult. Leben (d. Landes Lebus).]

Schrifttum über das Posener Land 1954-1955

bearbeitet von Herbert Rister

I. ALLGEMEINES

1. Bibliographien

1. **East European Accessions List**. Washington, D. C. 1. 1951, 1 (Sept./Okt.) — 4. 1955. [Vgl. Abschnitt „Poland“.]
2. **Rister**, Herbert: Schrifttum über Polen 1943—1951 m. bes. Berücks. d. Posener Landes. (Auswahl.) Marb. a.d.L. 1953. VIII, 147 S. (Wiss. Beiträge z. Gesch. u. Landeskde Ost-Mitteuropas. 10.)
3. **Rister**, Herbert, u. Hans Moritz Meyer: Schrifttum über Polen 1952—1953 und Nachträge m. bes. Berücks. des Posener Landes. (Auswahl.) Marb. a.d.L. 1955. IX, 207 S. (Wiss. Beiträge z. Gesch. u. Landeskde Ost-Mitteuropas. 20.)